

Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης

Τόμ. 1 (2017)

7ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ Π.Τ.Δ.Ε.
ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΨΥΧΟΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων

7^ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

«ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ»

ΤΟΜΟΣ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ

ISSN: 2529-1157

Σε Συνεργασία με την Ένωση Ελλήνων Φυσικών και την
Ελληνική Μαθηματική Εταιρεία
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ DIVANICARAVEL
15-18 Ιουνίου 2017

Εκπαίδευση Αθλητών στην Ελλάδα

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΛΟΝΤΟΥ, ΖΩΗ ΚΑΡΑΜΠΑΤΖΑΚΗ

doi: [10.12681/edusc.1771](https://doi.org/10.12681/edusc.1771)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΛΟΝΤΟΥ Π., & ΚΑΡΑΜΠΑΤΖΑΚΗ Ζ. (2019). Εκπαίδευση Αθλητών στην Ελλάδα. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 1, 551–569. <https://doi.org/10.12681/edusc.1771>

Εκπαίδευση Αθλητών στην Ελλάδα

Λόντου Παναγιώτα, Φιλολόγος Ιστ.& Εθν/γίας ΔΠΘ

pangt_lon@yahoo.gr

Καραμπατζάκη Ζωή, Δρ. Ε.Α., Σχολική Σύμβουλος Προσχολικής Αγωγής

zkarabatzaki@gmail.com

Περίληψη

Από την πρωτόγονη κοινωνία έως και τις ημέρες μας, ο αθλητισμός διαδραμάτισε και διαδραματίζει σημαντικό ρόλο σε όλους τους τομείς της ζωής και της εξέλιξης των ανθρώπων. Από την εποχή της Βιομηχανικής Επανάστασης σηματοδοτήθηκε η μορφή και η οργάνωση του σύγχρονου αθλητισμού.

Στο πλαίσιο της οργάνωσης της επιστήμης του αθλητισμού άρχισε να συστηματο-ποιείται η έννοια του ταλέντου, τα κριτήρια επιλογής ενός ταλαντούχου αθλητή και η εξέλιξή του. Γίνεται μια σύντομη ιστορική αναδρομή του αθλητισμού σε σημαντικές χρονικές περιόδους της ανθρωπότητας και αναπτύσσεται το θέμα της ανίχνευσης και εκπαίδευσης ταλέντων στο ελληνικό ποδόσφαιρο και στην καλαθοσφαίριση.

Σκοπός της έρευνάς μας είναι η διαπίστωση ψυχολογικών παραμέτρων που συνδέονται με πλευρές της πολλαπλής νοημοσύνης, τις ομάδες ενδιαφερόντων και την αυτοεκτίμηση.

Στην έρευνά μας συμμετείχαν 153 παιδιά ηλικίας 5 έως 18 ετών που αθλούνται σε δύο Ακαδημίες Ποδοσφαίρου και σε τρεις Ακαδημίες Καλαθοσφαίρισης καθώς και 8 προπονητές. Η έρευνα επικεντρώνεται στις Ομάδες ενδιαφερόντων (test John Holland), στην Πολλαπλή Νοημοσύνη (test Pierrette Boudreau & Ginette Grenier) και στην Αυτοεκτίμηση (test αποδοχής εαυτού και των άλλων της κας Χρυσούλας Κοσμίδου).

Από την ανάλυση των εργαλείων της έρευνας προέκυψαν οι ομάδες επαγγελματι-κών ενδιαφερόντων του κάθε παιδιού, τα ποσοστά στα οποία κάθε παιδί – αθλητής διαθέτει καθεμιά από τις οχτώ πλευρές της νοημοσύνης καθώς και ο βαθμός αυτο-αποδοχής του και αποδοχής των άλλων. Από τη μελέτη διαπιστώθηκε ότι στη χώρα μας παιδιά και έφηβοι με ιδιαίτερο ταλέντο και χαρισματικότητα στον αθλητισμό εκπαιδεύονται με συστηματικό τρόπο και για πολλά έτη. Αντίθετα, στη δημόσια εκπαίδευση (μαθηματικά, γλώσσα, κλπ) δε δίνονται ανάλογες ευκαιρίες για παιδιά με ιδιαίτερες ικανότητες και χαρισματικότητα εκτός αθλητισμού και μουσικής.

Τα όσα προέκυψαν από την όλη ερευνητική διαδικασία μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το ταλέντο και η χαρισματικότητα του κάθε παιδιού – αθλητή σχετίζονται άμεσα με την εκτίμηση που τρέφει για τον εαυτόν του και για τους άλλους, με τις ομάδες ενδιαφερόντων του καθώς και με το ποσοστό στο οποίο διαθέτει καθεμιά από τις πλευρές της νοημοσύνης.

Λέξεις-κλειδιά: Εκπαίδευση, Αθλητής, Αθλητισμός, Ακαδημία, Χαρισματικότητα, Ταλέντο

Abstract

From primitive society to our days, sport has played and plays an important role in all areas of human life and development. And since the Industrial Revolution, the form and organization of modern sport has been marked. As part of the organization of sports science, the concept of talent, the criteria for choosing a talented athlete and

his evolution began to be systematized. There is a brief historical review of sport in significant time periods of humanity and the issue of talent tracing and education is being developed in Greek football and basketball.

It is the finding of psychological parameters associated with aspects of multiple intelligence, interest groups and self-esteem.

The survey involved 150 children aged 5 to 18 who are practicing at two Football Academies and three Basketball Academies as well as 8 coaches. The research focuses on the John Holland test, Pierrette Boudreau & Ginette Grenier, and the self-esteem (self-acceptance test and others by Mrs Chrysoula Kosmidou).

From the analysis of the tools of the research, the interest groups of each child have emerged, the percentages at which each child - athlete has each of the eight multiple intelligences as well as the degree of self-acceptance and acceptance of the others. The study found that in our country children and adolescents with a special talent and charisma in sports have been trained in a systematic way for many years. On the other hand, public education (mathematics, language, etc.) does not offer similar opportunities for children with special abilities and charisma outside of sports and music.

What has emerged from the whole research process leads us to the conclusion that the talent and charisma of each child - athlete are directly related to the appreciation he holds for himself and for others, with his interest groups as well as with A rate at which each of the multiple intelligences possesses.

Keywords: Education, Athlete, Sports, Academy, Gifted kids, Talent

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο αθλητισμός αποτελεί ένα πεδίο έρευνας το οποίο στις μέρες μας έχει διευρύνει τις κατευθύνσεις και τους στόχους του σε πολλές πτυχές της ζωής και της εξέλιξης των ανθρώπων.

Με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και της επιστήμης, ο αθλητισμός ανέπτυξε ένα σύστημα οργάνωσης. Στα πλαίσια της οργάνωσης της επιστήμης του αθλητισμού άρχισε να συστηματοποιείται η έννοια του ταλέντου, τα κριτήρια επιλογής ενός ταλαντούχου αθλητή και η εξέλιξή.

Η εργασία οργανώνεται ως εξής: αρχίζει με τις ετυμολογίες και τους ορισμούς των Λέξεων-Κλειδιά, ακολουθεί ιστορική αναδρομή του αθλητισμού και αναπτύσσεται το θέμα της ανίχνευσης και εκπαίδευσης ταλέντων στο ποδόσφαιρο και την καλαθοσφαίριση.

Το δεύτερο μέρος της εργασίας αφορά εμπειρική έρευνα πάνω σε ψυχολογικές πα-
ραμέτρους που συνδέονται με τις πλευρές της πολλαπλής νοημοσύνης, τις
ομάδες ενδιαφερόντων και την αυτοεκτίμηση. Τα στοιχεία προέκυψαν από τη
διακίνηση αναγνωρισμένων τεστ σχετικά με τις Ομάδες Ενδιαφερόντων (test John
Holland), την Πολλαπλή Νοημοσύνη (test Pierrette Boudreau & Ginette Grenier) και
την Αυτοεκτίμηση (test αποδοχής εαυτού & των άλλων της κας Χρυσούλας
Κοσμίδου) σε 153 παιδιά ηλικίας 5 έως 18 ετών που αθλούνται σε Ακαδημίες
Ποδοσφαίρου και Καλαθοσφαίρισης.

Σε αντιπαράθεση με τη δημόσια εκπαίδευση όπου δε δίνονται ευκαιρίες στα
παιδιά με ιδιαίτερες ικανότητες και χαρισματικότητα, στον αθλητισμό δίνονται
ευκαιρίες μέσω της συστηματικής εκπαίδευσης.

Τα συμπεράσματα της έρευνας καταδεικνύουν ότι το ταλέντο και η
χαρισματικότητα του κάθε παιδιού-αθλητή σχετίζονται άμεσα με την εκτίμηση που
τρέφει για τον εαυτό του και τους άλλους, το ποσοστό που διαθέτει καθεμιά από τις
πολλαπλές νοημοσύνες καθώς και τις ομάδες των ενδιαφερόντων του.

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΕΣ & ΟΡΙΣΜΟΙ

Το κύριο μέρος της παρούσας εργασίας ξεκινά με την ετυμολογία και τους
ορισμούς των λέξεων- κλειδιά, συνεχίζει με μία σύντομη ιστορική αναδρομή σχετική
με τον αθλητισμό, με αναφορά στους εκπαιδευτές των αθλητών και στους χώρους
άθλησης, με πληροφοριακά στοιχεία για το ταλέντο, τη χαρισματικότητα και τις
ακαδημίες κυρίως του ποδοσφαίρου και της καλαθοσφαίρισης στις οποίες
επικεντρώνεται η έρευνα.

Λέξεις-κλειδιά της εργασίας είναι οι ακόλουθες:

Εκπαίδευση < εκπαιδεύω < εκ+ παιδεύω που σημαίνει ανατρέφω από μικρή
ηλικία, διαπαιδαγωγώ, μορφώνω, διδάσκω, εξασκώ, διαμορφώνω.
Εκπαίδευση είναι η συστηματική διδασκαλία συνήθως συγκεκριμένου αντικειμένου,
είναι ο θεσμός της Πολιτείας που αποσκοπεί στη μόρφωση και στην ανάπτυξη -
σωματική και ψυχοπνευματική - της προσωπικότητας των νέων κυρίως ανθρώπων.
(Ματακιάς, 2005).

Αθλητής < άθλος δηλαδή επίπονο, κοπιαστικό έργο. (Liddel & Scott, 2013)
Αθλητής είναι εκείνος που διαθέτει ιδιαίτερες σωματικές ικανότητες, αυτός που
αγωνίζεται για το βραβείο, αυτός που μετέχει στα σχετικά με τον αγώνα, με την
άμιλλα, αυτός που προσηλώνεται σε κάποιο ιδεώδες και αγωνίζεται, το πρόσωπο
που ασχολείται συστηματικά με τον αθλητισμό. (Ματακιάς, 2005)
Αθλητισμός είναι το σύνολο των οργανωμένων δραστηριοτήτων, των σωματικών
αγωνισμάτων που διεξάγονται με κανόνες και αποσκοπούν στην επίτευξη όσο το
δυνατόν καλύτερων επιδόσεων ή απλώς στη σωματική εκγύμναση. (Ματακιάς,
2005).

Ακαδημία είναι το ιερό άλσος στα περίχωρα της Αρχαίας Αθήνας προς τιμήν του
ήρωα Ακάδημου. (Ματακιάς, 2005).

Ακαδημία ονομάζεται η ανώτατη σχολή, το ανώτατο πνευματικό ίδρυμα μιας χώρας
που αποβλέπει στην προαγωγή της επιστήμης και της τέχνης. Ακαδημία λέγεται και η
Σχολή στην οποία διδάσκονται αθλήματα, παιχνίδια κ.ά. (Ματακιάς, 2005).

Χαρισματικότητα < χάρισμα (φυσικό προτέρημα) < χαρίζω (δίνω κάτι σε κάποιον ως
δώρο) < χάρις (χάρη, γοητεία, θέλητρο, ταλέντο). (Liddel & Scott, 2013)
Χαρισματικότητα είναι μια διαφορετικότητα αναγκών και ικανοτήτων που σχετίζεται
με την υψηλή νοημοσύνη, την αφαιρετική σκέψη, τη γρήγορη επεξεργασία
πληροφοριών και την απορρόφησή τους, την υψηλή δημιουργικότητα, την επιμονή

στους στόχους, την περιέργεια για θέματα πέρα από την ηλικία τους, τις ασυνήθιστες και μοναδικές απαντήσεις, την αυτοπεποίθηση, την προσαρμογή στις μεταβολές της πραγματικότητας και σε νέες καταστάσεις, τα υψηλά επίπεδα αυτογνωσίας, τη συναισθηματική σταθερότητα, την ευαισθητοποίηση για το σωστό και το λάθος, το καλό και το κακό, τις ηγετικές ικανότητες, την τάση να διευθύνουν τις δραστηριότητες που παίρνουν μέρος κ.ά. (Ματακιάς, 2005).

Ταλέντο < ιταλική λέξη *talento* είναι η αξία ενός τάλαντου. (Ματακιάς, 2005). Ταλέντο είναι το σύνολο των ιδιαίτερων δυνατοτήτων του ατόμου που μπορούν να το οδηγήσουν σε ξεχωριστή διάκριση σε κάποιον από τους τομείς της πνευματικής, της καλλιτεχνικής, της επιστημονικής και γενικότερα της κοινωνικής ζωής. Η ύπαρξη ταλέντου σε έναν άνθρωπο σημαίνει ότι αυτός από τη φύση του έχει ένα σχετικό προβάδισμα, αφού έχει κάποιες ιδιαίτερες δεξιότητες ή εξαιρετικά χαρίσματα. Το ταλέντο ολοκληρώνεται, όταν με συστηματική, επίπονη, πολύμοχθη και πολύχρονη εργασία ο άνθρωπος το προωθεί (Ματακιάς, 2005). Χαρακτηριστικά, ο Όμηρος στη ραψωδία Ψ, στην Ιλιάδα, επισημαίνει ότι η νίκη δεν είναι πάντοτε απόρροια της θεϊκής εύνοιας. Ο Επειός στην πυγμαχία νικάει μόνο με την τέχνη του και την αρετή του και δεν επικαλείται τον Απόλλωνα. Το ίδιο και ο Πολυποίτης στο σόλον (δίσκο). Ο Νέστωρ συμβουλεύει το γιο του, Αντίλοχο, να μην επικαλεσθεί τη βοήθεια του Δία και του Ποσειδώνα, επειδή τον αγαπούσαν. Υπολογίζει μόνο στις ανθρώπινες δυνάμεις. Δίνει στο γιο του συγκεκριμένες τεχνικές οδηγίες που θα τον βοηθήσουν να κερδίσει τους αντιπάλους του, αν και έχει πιο αργά άλογα. Πιστεύει πως η νίκη κατορθώνεται με τη δεξιότητα, την επαγρύπνηση, την εξυπνάδα και την πονηριά. Επίσης, υπολογίζει και την ψυχολογία του αλαζόνα αθλητή που έχει ανώτερα άλογα και αμελεί βασικούς κανόνες του αγωνίσματος, γεγονός που πρέπει να εκμεταλλευτεί ο γιος του. Όλα αυτά αποδεικνύουν πόσο μικρή εμπιστοσύνη έχει στο θεϊκό παράγοντα (ταλέντο) και πόσο υπολογίζει στις ικανότητες του ανθρώπου. (Αρβανιτάκης, 1989). Η νίκη, λοιπόν, στον Όμηρο οφείλεται είτε μόνο στην αρετή του ήρωα, είτε στο συνδυασμό αρετής θνητού και εύνοιας θεών.

Ιστορία του αθλητισμού

Κυριαρχεί η άποψη (Ματακιάς, 2005), ότι η γένεση του αθλητισμού ανάγεται στην πρωτόγονη κοινωνία, όταν η ανάπτυξη των σωματικών ικανοτήτων και της φυσικής δύναμης ήταν απαραίτητα για την αυτοσυντήρηση του ανθρώπου. Αργότερα, πάντα στα πλαίσια της πρωτόγονης κοινωνίας, ο αθλητισμός απέκτησε και θρησκευτικό χαρακτήρα με την έννοια ότι καθιερώθηκαν αθλητικοί αγώνες προς τιμή των θεών και των νεκρών. Στην Ελληνική Αρχαιότητα, ο αθλητικός ανταγωνισμός και η σωματική δραστηριότητα ήταν τρόπος ζωής. Οι πρώτες αθλητικές εκδηλώσεις στη Μινωική Κρήτη ήταν συνδεδεμένες με θρησκευτικές τελετές. Στη Μυκηναϊκή Ελλάδα οι αθλητικοί αγώνες αποτελούσαν αναπόσπαστο στοιχείο των επικήδειων τελετών προς τιμή επιφανών νεκρών. Πιο συγκεκριμένα, στη ραψωδία Ψ της Ιλιάδας του Ομήρου (Άθλα επί Πατρόκλω), ο Αχιλλέας οργανώνει αθλητικούς αγώνες προς τιμήν του Πατρόκλου σε οχτώ αγωνίσματα: αρματοδρομία, πυγμαχία, πάλη, δρόμο, μονομαχία με δόρατα, δισκοβολία και ακοντισμό. Στην Οδύσσεια περιγράφονται αγώνες «φιλοξενίας» με ψυχαγωγικό χαρακτήρα και ως έπαθλο τη χαρά της νίκης. (Weiller, 1974).

Από τον 8^ο αιώνα π.Χ., η εμφάνιση των πρώτων πόλεων – κρατών επηρέασε και την εξέλιξη στον αθλητισμό. Η εκπαίδευση των νέων είχε σκοπό την ανάπτυξη τόσο του σώματος όσο και του νου. Η σωματική άσκηση συνοδευόταν από μουσική. Η μουσική, ο χορός και ο αθλητισμός βοηθούσαν να πραγματοποιηθεί η αρμονική ισορροπία του σώματος και του νου.

Από τον 6^ο π. Χ. αιώνα ιδρύθηκαν τα γυμνάσια και καθιερώθηκε η σωματική άσκηση ως μέσο αγωγής. Η σωματική άσκηση ήταν το σπουδαιότερο στοιχείο στην εκπαίδευση των νέων της Σπάρτης. Το σπαρτιατικό σύστημα έδινε περισσότερη έμφαση στην ισχυροποίηση του σώματος έναντι της καλλιέργειας του πνεύματος. Οι Σπαρτιάτες και των δύο φύλων γυμνάζονταν καθημερινά για να διατηρούν το σώμα τους δυνατό και υγιές.

Στην Αθήνα, η αγωγή απευθυνόταν μόνο στα αγόρια των Αθηναίων πολιτών. Οι γονείς επεδίωκαν την αρμονική ανάπτυξη των παιδιών τους με έμφαση στη μουσική και τη γυμναστική. Έστελναν τα παιδιά τους στον παιδοτρίβη, στην παλαίστρα για να διδαχτούν τις τεχνικές της πάλης και να ισχυροποιήσουν το σώμα τους. Ως έφηβοι ασκούσαν σωματικά στα γυμνάσια, τα δημόσια γυμναστήρια της πόλης, στην πάλη, το παγκράτιο, την πυγμαχία, το δρόμο, το άλμα, το ακόντιο και το δίσκο. Με τα γράμματα, τη μουσική και τη γυμναστική, οι Αθηναίοι επεδίωκαν την καλλιέργεια του πνεύματος και του σώματος, αποβλέποντας σε ένα αρμονικό σύνολο, όπου συνυπήρχαν ένα δυνατό μυαλό μέσα σε ένα δυνατό σώμα.

Η σπουδαιότητα που απέδιδαν οι Έλληνες της κλασικής εποχής στον αθλητισμό φαίνεται από τις διαπιστώσεις του Νίκου Καζαντζάκη (Καζαντζάκης, 1981): «... και τα σώματα τα ήθελαν οι Αρχαίοι όμορφα και δυνατά, για να μπορούν να δεχτούν ισορροπημένο και γερό νου. Κι επιπλέον είχαν ανώτατο σκοπό να υπερασπίσουν το άστυ. Η γυμναστική ήταν για τους Έλληνες απαραίτητη προετοιμασία για την κοινωνική ζωή του πολίτη και την υπεράσπιση του Γένους.».

Στην Ελληνιστική περίοδο, ο Μέγας Αλέξανδρος στις παλιές και στις νέες πόλεις που θεμελίωσε, ίδρυσε γυμνάσια και οργάνωσε αγώνες. Μέσα από τα γυμνάσια εκφράζονταν η ελληνική παιδεία και ο ελληνικός τρόπος ζωής και επιδιωκόταν ο εξελληνισμός των μη Ελλήνων.

Στα χρόνια της Ρωμαϊοκρατίας ο αθλητισμός είχε τάση προς το θεαματικό και μεγαλοπρεπές. Μονομαχίες και θηριομαχίες απομάκρυναν τον αθλητισμό από το νόημα που είχαν δώσει οι Έλληνες.

Κατά τη Βυζαντινή περίοδο η θεοκρατική πολιτεία απέδιδε μικρή σπουδαιότητα στις αθλητικές δραστηριότητες. Οι αρματοδρομίες αποτελούσαν το προσφιλέστερο άθλημα. Οι πιο γνωστές ομάδες ήταν οι «πράσινοι» και οι «βένετοι». Οι Ολυμπιακοί Αγώνες καταργήθηκαν το 393μ.Χ. από το Θεοδόσιο Α΄ ως έθιμο μιας ειδωλολατρικής θρησκείας.

Στο Μεσαίωνα οι διανοούμενοι υποτιμούσαν τη φυσική δραστηριότητα, πιστεύοντας ότι ο χρόνος θα πρέπει να δαπανάται στην πνευματική και θρησκευτική εκπαίδευση. Κατά τη Φεουδαρχική περίοδο τα αγόρια των ευγενών είχαν δικαίωμα στη φυσική συστηματική άσκηση και αγωγή, η οποία απέβλεπε στην πολεμική τους ετοιμότητα με σκοπό να αποκτήσουν τον τίτλο του ιππότη. Για τον απλό λαό, τα αθλήματα σχετίζονταν με τις θρησκευτικές γιορτές και τελετές. Μια δραστηριότητα ψυχαγωγίας ήταν το «μαζικό ποδόσφαιρο» χωρίς κανονισμούς.

Στα χρόνια της Αναγέννησης, οι ανθρωπιστές έδωσαν έμφαση στη Φυσική Αγωγή ως μέσο για την αρμονική ανάπτυξη της προσωπικότητας των νέων, εισάγοντας τη σωματική δραστηριότητα στα σχολεία.

Στους αιώνες του Διαφωτισμού, 17^ο & 18^ο αιώνα, ο Άγγλος φιλόσοφος Τζον Λοκ συνιστούσε τις σωματικές ασκήσεις από πολύ μικρή ηλικία. Το ίδιο και ο Ζαν Ζακ Ρουσσώ, ο οποίος πίστευε ότι η σωματική και πνευματική αγωγή πρέπει να συμβαδίζουν.

Η Βιομηχανική Επανάσταση διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του σύγχρονου αθλητισμού. Στην Αγγλία, τα δημόσια ιδρύματα πήραν τα λαϊκά παιχνίδια και τα οργάνωσαν. Η εκπαίδευση, μετά τη Βιομηχανική Επανάσταση,

συνεχίζει να είναι και δημόσια και ιδιωτική. Τα παιδιά σήμερα εκπαιδεύονται στις τρεις βαθμίδες της εκπαίδευσης: στο Δημοτικό, το Γυμνάσιο και το Λύκειο. Υπάρχουν χαρισματικά παιδιά για τα οποία όμως δεν προβλέπεται ιδιαίτερη εκπαίδευση από την Πολιτεία. Δεν υπάρχει ένα οργανωμένο και θεσμοθετημένο σύστημα αξιολόγησης κι εκπαίδευσης σε τομείς του γνωστικού τομέα όπως γλώσσα, μαθηματικά, μουσική κ.ά. Για τα ταλαντούχα παιδιά στον αθλητισμό υπάρχει κάποια μέριμνα, κυρίως από ιδιωτική πρωτοβουλία, μέσω της οικογένειας και των αθλητικών συλλόγων που υπάρχουν στη χώρα.

Υπεύθυνοι για την εκπαίδευση των αθλητών είναι οι γυμναστές, οι προπονητές και κυρίως οι ακαδημίες αθλημάτων και οι αθλητικοί σύλλογοι. Η άθληση πραγματοποιείται σε ανοιχτούς και σε κλειστούς χώρους, γήπεδα, στάδια, γυμναστήρια δημοτικά ή ιδιωτικά.

Στην παρούσα εργασία γίνεται ανάπτυξη του θέματος της ανίχνευσης και της εκπαίδευσης ταλέντων στα δύο πιο δημοφιλή αθλήματα στην Ελλάδα, δηλαδή στο ποδόσφαιρο -με τους 432 συλλόγους- και στην καλαθοσφαίριση-basket, με τους 312 συλλόγους. Σκοπός της έρευνας είναι η μελέτη ψυχολογικών και άλλων παραμέτρων (πλευρές νοημοσύνης, ενδιαφέροντα και αυτοεκτίμηση) σε παιδιά και εφήβους με ταλέντο στον αθλητισμό.

Πρώιμη μορφή του ποδοσφαίρου υπήρξε στην Κίνα 3000 χρόνια πριν, το "TsuChu". Παιζόταν με μια δερμάτινη μπάλα που ήταν γεμάτη με φτερά πουλιών και τρίχωμα ζώων. Στην Αρχαία Ελλάδα ένα από τα παιχνίδια που έμοιαζαν με το ποδόσφαιρο ήταν ο επίσκυρος. Η σύγχρονη ιστορία του ποδοσφαίρου ξεκίνησε το 1863 στην Αγγλία, όπου ιδρύθηκε η πρώτη ομοσπονδία ποδοσφαίρου. Η παγκόσμια ομοσπονδία FIFA ιδρύθηκε το 1904 στο Παρίσι. Ο πρώτος αγώνας ποδοσφαίρου στην Ελλάδα οργανώθηκε πιθανά στην Κέρκυρα το 1866. Η Ελληνική Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία ιδρύθηκε το 1926 κι έγινε μέλος της FIFA το 1927 και η πρώτη ποδοσφαιρική ακαδημία δημιουργείται στους κόλπους του Παναθηναϊκού στα μέσα της δεκαετίας του '50 (Κόλλιας, 2005).

Η καλαθοσφαίριση επινοήθηκε το 1891 από τον καθηγητή Φυσικής Αγωγής Τζέιμς Νέισμιθ, σε ένα σχολείο της Μασαχουσέτης. Στην Ευρώπη διαδόθηκε από τον Αμερικανικό στρατό κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Η Διεθνής Ομοσπονδία Ερασιτεχνικής Καλαθοσφαίρισης FIBA ιδρύθηκε στη Γενεύη το 1932. Στην Ελλάδα εμφανίστηκε στη Θεσσαλονίκη το 1919. Στη Χριστιανική Αδελφότητα Νέων Θεσσαλονίκης καλλιέργησε το άθλημα ο Λιούης Ρης, στα 1924, ο οποίος ήταν μαθητής του Νέισμιθ και έθεσε τις βάσεις για την καλλιέργεια του μπάσκετ και τη δημιουργία ακαδημιών. Το 1970 ιδρύθηκε η Ελληνική Ομοσπονδία Καλαθοσφαίρισης. (Ευσταθίου, 2013)

Από την ίδρυση των ακαδημιών έως και σήμερα πολλά παιδιά ξεχώρισαν στα διάφορα αθλήματα και χαρακτηρίστηκαν χαρισματικά και ταλαντούχα.

Η λέξη «ταλέντο» είναι πολυδιάστατη στον αθλητισμό. Κάποιοι αθλητικοί ερευνητές ορίζουν το ταλέντο ως γονίδιο του γενετικού προφίλ, κάποιοι ως αποτέλεσμα μεθοδολογίας σκληρής προπόνησης σε ένα άθλημα και κάποιοι ως συγκερασμό των δύο. Η λέξη «ταλέντο» δεν ενδείκνυται στις αναπτυξιακές ηλικίες. Σε αυτές τις ηλικίες το παιδί απορροφά σα σφουγγάρι όλα τα κινητικά ερεθίσματα που θα του δώσουν οι προπονητές προκειμένου να χτίσει τις βάσεις για τη μετέπειτα πορεία του, όπου στη συνέχεια θα εμπλακούν κι άλλοι παράγοντες που θα επηρεάσουν θετικά ή αρνητικά την απόδοσή του. Είναι ωφέλιμο ένα παιδί από τα 5^ο - 6^ο έτος να ξεκινήσει την ενασχόληση με τον αθλητισμό. Στις αναπτυξιακές ηλικίες πρέπει να αναπτυχθούν όλες οι κινητικές δεξιότητες των παιδιών και να βελτιωθούν οι φυσικές τους ικανότητες μέσω ενός πολύπλευρου ασκησιολογίου με ποικίλα

ερεθίσματα που θα βελτιώνουν την κινητική ευφυΐα και τη μάθηση. Με αυτό τον τρόπο το παιδί θα είναι έτοιμο να ανταποκριθεί στο άθλημα και να κορυφώνει την απόδοσή του μετά τα 10 του χρόνια.

Τα ταλέντα χτίζονται στις ακαδημίες, όχι στα αγωνιστικά πρωταθλήματα. Στην Ελλάδα, οι σύλλογοι των ομαδικών αθλημάτων και ιδίως στο ποδόσφαιρο και το μπάσκετ διατηρούν ακαδημίες.

Οι ακαδημίες των μικρότερων συλλόγων συνεργάζονται με των μεγαλύτερων μέσω κοινοπραξιών για μελλοντική τροφοδότηση στην επαγγελματική ομάδα. Η ανίχνευση ταλέντων των μεγαλύτερων συλλόγων στα παιδιά πραγματοποιείται τους θερινούς μήνες μέσω των camp ή μέσω των αγωνιστικών τουρνουά. Στο ποδόσφαιρο, στην Ελλάδα, ο ΠΑΟΚ αποτελεί πρωτοπόρο σύλλογο όχι μόνο στην ανάπτυξη των ακαδημιών του αλλά κυρίως στη σύνδεση των τμημάτων υποδομής με την πρώτη ομάδα, ενώ σε ευρωπαϊκό επίπεδο ο Άγιαξ από ομάδα υπόδειγμα των προηγούμενων δεκαετιών έχει εξελιχθεί σε εργοστάσιο παραγωγής παιχτών με την AFC Ajax Youth Academy.

Σύμφωνα με την Technique Insight Personality Speed του Ajax, ένα παιδί που χαρακτηρίζεται ως ποδοσφαιρικό ταλέντο διαθέτει ιδιαίτερες ικανότητες σωματικές, ψυχικές και πνευματικές που θα του δώσουν τη δυνατότητα να πετύχει υψηλή απόδοση. Οι συγκεκριμένες ικανότητες απαιτούνται και στο μπάσκετ, όπως και σε όλα τα αθλήματα.

Η καταλληλότερη ηλικία επιλογής ταλέντων είναι τα 10-12 έτη, όπου ξεκινά η βασική εκπαίδευση του αθλήματος, δηλαδή τα βασικά στοιχεία τεχνικής και η βελτίωση των συντονιστικών ικανοτήτων. Η επιλογή των ταλέντων δεν πρέπει να γίνεται με βάση τις προσωρινές σωματικές ικανότητες, αλλά με βάση τη συμπεριφορά στο παιχνίδι. Ο σωστός χρόνος, η συνεχής και συστηματική προπόνηση και οι ιδανικές προϋποθέσεις (γήπεδα, εξοπλισμός) καθορίζουν αν ένα ταλέντο θα γίνει μεγάλος ποδοσφαιριστής.

Στα 13-16 ακολουθεί το στάδιο της εξειδίκευσης, όπου δίνεται έμφαση στη σταθεροποίηση των συντονιστικών ικανοτήτων, στη βελτίωση της φυσικής κατάστασης και στην ανάπτυξη της επιδεξιότητας. Στα 17-18 είναι το στάδιο της τελειοποίησης των συντονιστικών ικανοτήτων, των ειδικών τεχνικών και τακτικών κίνησης και της ανάπτυξης της αντοχής και της δύναμης.

Τα αντικειμενικά κριτήρια επιλογής ενός ταλέντου είναι τα παρακάτω:

Τεχνική (technique): σωστός χειρισμός της μπάλας σε αγωνιστικές συνθήκες (και αλτικότητα στο μπάσκετ).

Ταχύτητα(speed): ταχύτητα αντίδρασης, ταχύτητα ενέργειας, ταχύτητα δρόμου.

Ευφυΐα(intelligence): αντίληψη των καταστάσεων του παιχνιδιού, πρόβλεψη της εξέλιξης, αυτοσχεδιασμός των ενεργειών και έγκαιρη εκτέλεση σε συνεργασία με τους συμπαίκτες.

Προσωπικότητα(personality): ανάληψη πρωτοβουλιών, θάρρος, θέληση, αυτοπεποίθηση, αποφασιστικότητα, ηγετικές ικανότητες.

Εν αντιθέσει με χώρες του εξωτερικού, η Πολιτεία δεν εφαρμόζει προγράμματα ανίχνευσης κι επιλογής ταλέντων. Αυτό γίνεται μέσα στις ακαδημίες. Η επιλογή του αθλήματος, αρχικά, είναι επιλογή των γονέων. Γι' αυτό, η ανίχνευση πρέπει να είναι καίρια και αποτελεσματική. Η σωστή αξιοποίηση των επιλεγμένων ταλέντων δίνει υπόσταση στην προσπάθεια και ανάλογα αποτελέσματα.

Σε άρθρο του Περιφερειακού Ομοσπονδιακού προπονητή Μιχάλη Κατσικαδέλη (2010) σταχυολογούνται απόψεις των ειδικών του χώρου σχετικά με το θέμα. «Σύμφωνα με τον Richards (1999), οι παράγοντες που επηρεάζουν την επιτυχία ενός προγράμματος ανίχνευσης ταλέντων είναι οι εξής:

Η ικανότητα αναγνώρισης των δυνατοτήτων των αθλητών από μικρή ηλικία, η δυνατότητα πρόβλεψης της φυσικής ανάπτυξης, η δυνατότητα εγγύησης ενός υποστηρικτικού περιβάλλοντος από γονείς, προπονητές, η δυνατότητα απομόνωσης του ενδιαφέροντος του αθλητή στο επιλεγμένο άθλημα και η δυνατότητα παροχής ενός ποιοτικού προπονητικού περιβάλλοντος.

Η οργάνωση της προπονητικής διαδικασίας είναι παράγοντας σωστής αξιοποίησης των ταλέντων. Σύμφωνα με τους (Helsen, Hodges, VanWinckel, Starkes, 2000), ένα ενθαρρυντικό περιβάλλον σε συνδυασμό με υψηλής ποιότητας προπόνηση βοηθά το νεαρό αθλητή, ακόμη κι αν υπάρχουν ανεπάρκειες στην αρχική ικανότητα και δεν έχει χαρακτηριστεί ως ταλέντο. Σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η επιστημονική κατάρτιση των προπονητών. Οι Cahill και Pearl (1993) αναφέρουν ότι όλα τα μοντέλα αθλητικής ανάπτυξης πρέπει να συνδυάζονται με τις αρχές της σωματικής ανάπτυξης και βελτίωσης. Έτσι, όσο περισσότερες κινητικές εμπειρίες έχει ένα παιδί αποθηκευμένες, τόσο μεγαλύτερες δυνατότητες μάθησης νέων δεξιοτήτων έχει, συμπληρώνουν οι Bompa (1994) και Matveyev (1981). Επιπλέον σύμφωνα με τους Reilly, Bangsbo, Franks, (2000) τα παιδιά δε θα πρέπει να θεωρούνται ως μικρογραφία των μεγάλων και τα προπονητικά τους προγράμματα δε θα πρέπει να είναι αντιγραφή των αντίστοιχων προγραμμάτων εξάσκησης των μεγαλύτερων σε ηλικία αθλητών. Εκτός από τους παράγοντες που έχουν σχέση με την επιστημονική υποστήριξη που παρέχουν στα ταλέντα οι προπονητές, υπάρχουν και οι υπόλοιποι που αναφέρει ο Richards (1999) και έχουν σχέση με τη γενικότερη υποδομή του συστήματος. Για το θέμα αυτό, οι Petrola (1992), Thompson, Beavis (1985) αναφέρουν ως πιο αποτελεσματικό το σύστημα της πρώην Ανατολικής Γερμανίας που ήταν συνυφασμένο με τη Φυσική Αγωγή. Έτσι υπήρχε η δυνατότητα απ' ενός να υπάρχει μεγάλο εύρος κοινωνικοοικονομικού δείγματος παιδιών που ευνοούσε την ανάπτυξη σε ένα μεγάλο τμήμα κινητικών ικανοτήτων και αφετέρου, η σχέση με το σχολείο προδιέγραφε ότι αυτοί που θα ασχοληθούν με την ανίχνευση κι επιλογή ταλέντων θα έχουν κάποια επαγγελματική σχέση και κατάρτιση αλλά ταυτόχρονα θα υπάρχει μείωση του κόστους πρόσληψης των νέων εργαζομένων.

Οι σημαντικότεροι παράγοντες αξιοποίησης των αθλητικών ταλέντων είναι η οικογένεια και ο προπονητής. Η θετική τους επιρροή, και ιδίως του προπονητή, είναι αυτή που θα ενθαρρύνει το παιδί να θέτει νέους στόχους και να τους υλοποιεί. Το παιδί με την παρότρυνση της οικογένειας ξεκινάει και με τη βοήθεια του προπονητή συνεχίζει.

Στα πρώτα βήματα, όπως επισημαίνουν οι Vieira, Vieira (2001), οικογενειακό και σχολικό περιβάλλον είναι εκείνο που επηρεάζει την ανάπτυξη του ταλέντου. Σε εργασία τους σχετικά με τις αιτίες εγκατάλειψης του αθλητισμού από παιδιά που είχαν χαρακτηριστεί ως ταλέντα, κατηγοριοποιούν τον παράγοντα οικογένεια στους πλέον κρίσιμους για τον τερματισμό ή όχι της εξέλιξης των ταλέντων. Οι οικογένειες που έχουν την οικονομική δυνατότητα γίνονται αρωγοί στην αξιοποίηση των παιδιών τους ως ταλέντα. Ωστόσο, ο Malina (1997), θέλοντας να τονίσει το ρόλο του οικογενειακού περιβάλλοντος για την ανίχνευση κι επιλογή των ταλέντων επισημαίνει, ότι πολλές φορές οι γονείς επιθυμούν να δουν τα παιδιά τους να επιτυγχάνουν στο χώρο του αθλητισμού ακόμα και σε διεθνές επίπεδο. Για το λόγο αυτό, συχνά με δική τους πρωτοβουλία, επισκέπτονται κορυφαίους προπονητές για να μάθουν τη γνώμη τους σχετικά με το αν το παιδί είναι «ταλαντούχο» ή όχι. Την προσπάθεια που κάνουν οι γονείς δεν τη θεωρεί πάντα θετική, γιατί άθελά τους δημιουργούν πιεστικό κλίμα για τους νεαρούς αθλητές. Υπάρχουν, όμως, περιπτώσεις όπου το παιδί μιας δυσχερούς οικονομικά οικογένειας, που ασχολείται από πολύ μικρό με τους κινητικούς μηχανισμούς του σώματός του, να έχει ταλέντο και να μη

μπορεί να το αξιοποιήσει. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν μεγάλοι αθλητές από την αφρικανική ήπειρο και τη Λατινική Αμερική, όπου μεγάλοι αθλητικοί σύλλογοι, κυρίως της Ευρώπης, προωθούν τον αθλητισμό για ανίχνευση ταλάντων».

Μεθοδολογία της έρευνάς μας

Ερευνητικά εργαλεία και διαδικασία

Για τις ανάγκες της έρευνάς μας χρησιμοποιήσαμε τα ακόλουθα ερευνητικά εργαλεία:

1. Ερωτηματολόγιο για τους αθλητές, 2. Ερωτηματολόγιο για τους εκπαιδευτές των αθλητών, 3. Οι «Πολλαπλές νοημοσύνες» των Pierrette Boudreau και Ginette Grenier, 4. «Αποδοχή του εαυτού και των άλλων» της Χρυσούλας Κοσμίδου, 5. «Ποια είναι τα ενδιαφέροντά μου» του John Holland.

Για τη συλλογή των στοιχείων απευθυνθήκαμε στους εξής συλλόγους: Ακαδημία Ποδοσφαίρου ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ ΤΑΥΡΟΥ, Ακαδημία Ποδοσφαίρου ΤΡΙΓΛΙΑ ΡΑΦΗΝΑΣ, Αθλητικός Όμιλος ΠΑΛΑΤΙΑΝΗ (μπάσκετ), Α.Ο. ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΑΓ. ΒΑΡΒΑΡΑΣ (μπάσκετ), Λ.Φ.Μ ΑΧΑΡΝΗΣ (μπάσκετ).

Συμμετέχοντες

Συνολικά συμμετείχαν 153 παιδιά. Από αυτά τα 47 ήταν αγόρια και τα 24 κορίτσια που αθλούνται στην καλαθοσφαίριση και τα 82 ήταν αγόρια που αθλούνται στο ποδόσφαιρο.

Οι ηλικίες των συμμετεχόντων είναι:

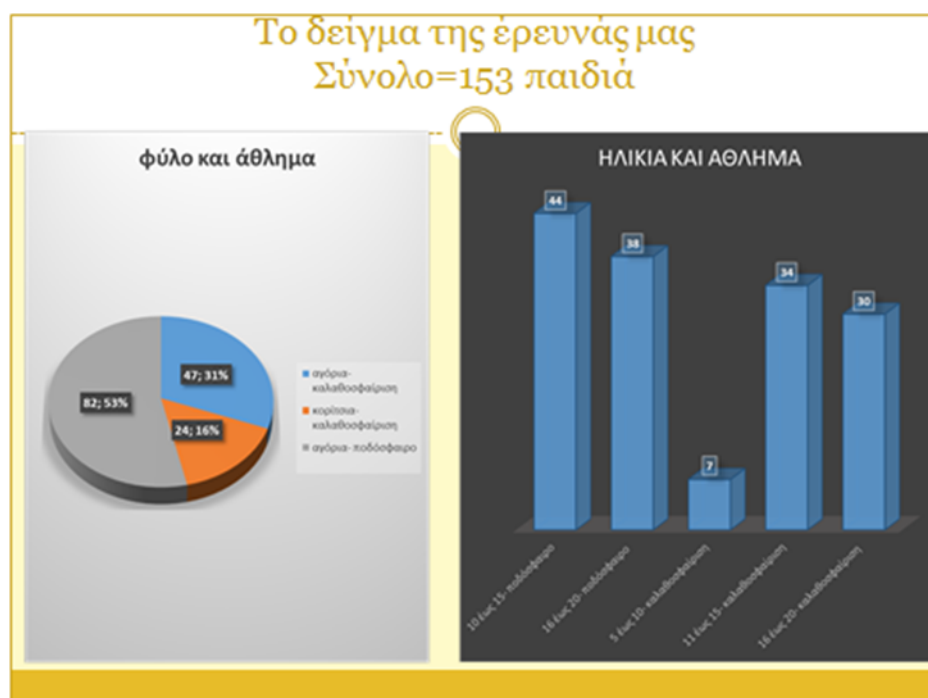
Στο ποδόσφαιρο: 44 παιδιά από 10 έως 15 ετών και 38 παιδιά από 16 έως 20 ετών.

Στην καλαθοσφαίριση: 7 παιδιά ηλικίας 5 έως 10 ετών, 34 παιδιά ηλικίας 11 έως 15 ετών και 30 παιδιά ηλικίας 16 έως 20 ετών.

Ο χρόνος άθλησης στα συγκεκριμένα αθλήματα είναι από ένα μέχρι και δεκατέσσερα έτη ως ακολούθως:

Στο ποδόσφαιρο: 14 έτη 1 παιδί, 13 έτη 5 παιδιά, 12 έτη 5, 11 έτη 6 παιδιά, 10 έτη 4, 9 έτη 11, 8 έτη 15, 7 έτη 14, 6 έτη 9, 5 έτη 1 παιδί, 4 έτη 4, 3 έτη 2 παιδιά και 5 παιδιά δε δήλωσαν.

Στην καλαθοσφαίριση: 11 έτη 2 παιδιά, 10 έτη 1 παιδί, 9 έτη 4 παιδιά, 8 έτη 2 παιδιά, 7 έτη 10 παιδιά, 6 έτη 3, 5 έτη 3, 4 έτη 13 παιδιά, 3 έτη 11, 2 έτη 4, 1 έτος 9 και 8 παιδιά δε δήλωσαν.

Γράφημα 1: Το δείγμα της έρευνάς μας-φύλο και άθλημα

Γράφημα 2: Το δείγμα της έρευνάς μας-ηλικία και άθλημα

Γράφημα 3: Αριθμός παιδιών και έτη προπόνησης στο ποδόσφαιρο

Γράφημα 4: Αριθμός παιδιών και έτη προπόνησης στην καλαθοσφαίριση

Προέρχονται από τις εξής περιοχές:

Τα παιδιά που προπονούνται στο **ποδόσφαιρο** κατοικούν στην περιοχή του Πειραιά και στην ευρύτερη περιοχή του Κέντρου της Αθήνας και συγκεκριμένα στις συνοικίες: Ν. Κόσμος, Κυψέλη, Περιστέρι, Σεπόλια, Πλ. Αττικής, Κ. Πατήσια, Εξάρχεια, Μεταξουργείο, Καλλιθέα, Άνω Πετράλωνα, Δάφνη, Πολύγωνο, Ν. Ιωνία, Γαλάτσι, Κολωνός, Αιγάλεω, Βοτανικός, Γκύζη, Θησείο, Ταύρος, Π. Φάληρο,

Πέραμα, Πειραιάς, Κερατσίνι, Νίκαια, Κορυδαλλός, Μανιάτικα, Άγιος Ι. Ρέντης, Ν. Σμύρνη. Καθώς και στις περιοχές Αρτέμιδα (Λούτσα), Γέρακας, Μαραθώνας, Νέα Μάκρη, Νέος Βουτσάς, Παλλήνη, Πικέρμι και Ραφήνα Αττικής.

Τα παιδιά που προπονούνται στο **μπάσκετ** προέρχονται από τις περιοχές: Πετρούπολη, Ίλιον, Παλατιανή, Αχαρνές, Άνω Λιόσια, Καματερό, Χαϊδάρι, Αγία Βαρβάρα, Αιγάλεω, Κορυδαλλό και Νίκαια.

Το μορφωτικό επίπεδο των γονιών τους έχει ως εξής:

Οι γονείς των παιδιών της Ακαδημίας **ποδοσφαίρου** στην πλειοψηφία τους είναι απόφοιτοι Γενικού Λυκείου. Και συγκεκριμένα 40 πατέρες και 41 μητέρες είναι κάτοχοι απολυτηρίου Γενικού Λυκείου, 5 πατέρες και 6 μητέρες έχουν τελειώσει Τεχνικό Λύκειο, 3 πατέρες και 4 μητέρες Επαγγελματικό Λύκειο, 3 πατέρες και 3 μητέρες Ι.Ε.Κ., 4 πατέρες και 6 μητέρες Τ.Ε.Ι., 9 πατέρες και 8 μητέρες Α.Ε.Ι. και 2 πατέρες και 4 μητέρες έχουν μεταπτυχιακό τίτλο, 12 πατέρες και 7 μητέρες έχουν τίτλο Γυμνασίου και 2 πατέρες και 1 μητέρα τίτλο Δημοτικού Σχολείου. Επιπλέον 1 μητέρα διαθέτει τίτλο σχολής.

Οι γονείς των παιδιών που αθλούνται στο **μπάσκετ** έχουν τους εξής τίτλους: Γυμνασίου 8 πατέρες και 3 μητέρες, Γενικού Λυκείου 26 πατέρες και 30 μητέρες, Τεχνικού Λυκείου 6 πατέρες και 3 μητέρες, Επαγγελματικού Λυκείου 6 πατέρες και 3 μητέρες, Ι.Ε.Κ. 1 πατέρας και 2 μητέρες, Τ.Ε.Ι. 5 πατέρες και 9 μητέρες, Α.Ε.Ι. 7 πατέρες και 8 μητέρες, Τεχνικής Σχολής 1 πατέρας, 1 πατέρας έχει αποφοιτήσει από Στρατιωτική Σχολή και 1 έχει απολυτήριο Δημοτικού Σχολείου.

Γράφημα 5: Μορφωτικό επίπεδο γονέων-Ποδόσφαιρο

Γράφημα 6: Μορφωτικό επίπεδο γονέων-Καλαθοσφαίριση

Αποτελέσματα της έρευνάς μας

Σχετικά με τις **πλευρές της νοημοσύνης** η έρευνα έδειξε ότι τα παιδιά τις διαθέτουν ως ακολούθως:

Στο ποδόσφαιρο:

Στη Γλωσσική Νοημοσύνη 37 παιδιά κατέχουν χαμηλό επίπεδο, 23 μεσαίο επίπεδο, 7 υψηλό επίπεδο και 2 πολύ υψηλό επίπεδο.

Στη Λογικο-Μαθηματική 25 παιδιά κατέχουν χαμηλό επίπεδο, 35 μεσαίο επίπεδο, 19 υψηλό επίπεδο και κανένα παιδί πολύ υψηλό επίπεδο.

Στη Χωροταξική 18 παιδιά κατέχουν χαμηλό επίπεδο, 35 μεσαίο επίπεδο, 23 υψηλό επίπεδο και 2 παιδιά πολύ υψηλό επίπεδο.

Στη Μουσική 9 παιδιά κατέχουν χαμηλό επίπεδο, 33 μεσαίο επίπεδο, 26 υψηλό επίπεδο και 11 παιδιά πολύ υψηλό επίπεδο.

Στην Κινησθητική 17 παιδιά κατέχουν χαμηλό επίπεδο, 31 μεσαίο επίπεδο, 19 υψηλό επίπεδο και 10 παιδιά πολύ υψηλό επίπεδο.

Στη Διαπροσωπική 4 παιδιά κατέχουν χαμηλό επίπεδο, 25 μεσαίο επίπεδο, 36 υψηλό επίπεδο και 18 παιδιά πολύ υψηλό επίπεδο.

Στην Ενδοπροσωπική 22 παιδιά κατέχουν χαμηλό επίπεδο, 38 μεσαίο επίπεδο, 13 υψηλό επίπεδο και 5 παιδιά πολύ υψηλό επίπεδο.

Στη Φυσιολατρική 32 παιδιά κατέχουν χαμηλό επίπεδο, 29 μεσαίο επίπεδο, 9 υψηλό επίπεδο και 4 παιδιά πολύ υψηλό επίπεδο.

Στην καλαθοσφαίριση:

Στη Γλωσσική Νοημοσύνη 25 παιδιά κατέχουν χαμηλό επίπεδο, 22 μεσαίο επίπεδο, 7 υψηλό επίπεδο και 4 πολύ υψηλό επίπεδο.

Στη Λογικο-Μαθηματική 18 παιδιά κατέχουν χαμηλό επίπεδο, 18 μεσαίο επίπεδο, 14 υψηλό επίπεδο και 6 παιδιά πολύ υψηλό επίπεδο.

Στη Χωροταξική 19 παιδιά κατέχουν χαμηλό επίπεδο, 21 μεσαίο επίπεδο, 25 υψηλό επίπεδο και 7 παιδιά πολύ υψηλό επίπεδο.

Στη Μουσική 11 παιδιά κατέχουν χαμηλό επίπεδο, 23 μεσαίο επίπεδο, 27 υψηλό επίπεδο και 9 παιδιά πολύ υψηλό επίπεδο.

Στην Κινησθητική 14 παιδιά κατέχουν χαμηλό επίπεδο, 25 μεσαίο επίπεδο, 21 υψηλό επίπεδο και 8 παιδιά πολύ υψηλό επίπεδο.

Στη Διαπροσωπική 6 παιδιά κατέχουν χαμηλό επίπεδο, 13 μεσαίο επίπεδο, 25 υψηλό επίπεδο και 11 παιδιά πολύ υψηλό επίπεδο.

Στην Ενδοπροσωπική 16 παιδιά κατέχουν χαμηλό επίπεδο, 33 μεσαίο επίπεδο, 28 υψηλό επίπεδο και 5 παιδιά πολύ υψηλό επίπεδο.

Στη Φυσιολατρική 26 παιδιά κατέχουν χαμηλό επίπεδο, 20 μεσαίο επίπεδο, 16 υψηλό επίπεδο και 3 παιδιά πολύ υψηλό επίπεδο.

Γράφημα 7: Επίπεδα πλευρών νοημοσύνης-Ποδόσφαιρο
Στο μπάσκετ:

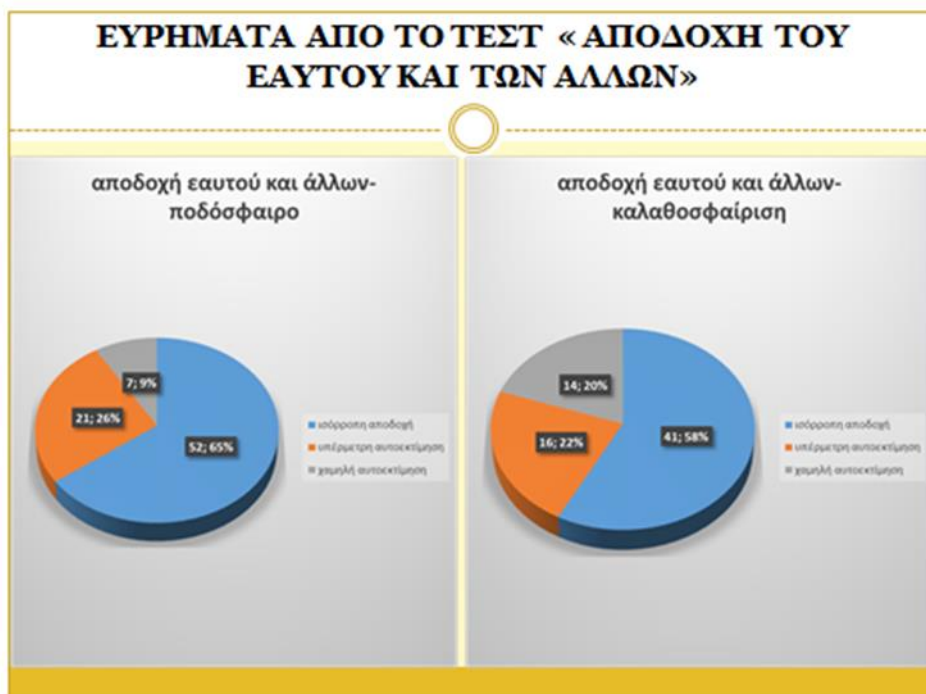

Γράφημα 8: Επίπεδα πλευρών νοημοσύνης- Καλαθοσφαίριση

Από τη συμπλήρωση του τεστ «Αποδοχή εαυτού και άλλων» φαίνεται ότι:
Στο ποδόσφαιρο: 52 (65%) παιδιά αποδέχονται ισόρροπα τον εαυτόν τους και τους

άλλους, 21 (26%) διαθέτουν υπέρμετρη αυτοεκτίμηση (εγωισμό) και 7 (9%) έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση.

Στο μπάσκετ: 41 (58%) παιδιά διαθέτουν ισορροπημένη αυτοεκτίμηση, 16 παιδιά (22%) και 14 παιδιά (20%) χαμηλή αυτοεκτίμηση. Ακολουθεί το σχετικό διάγραμμα:

Γράφημα 9: Αποδοχή εαυτού και άλλων-Ποδόσφαιρο

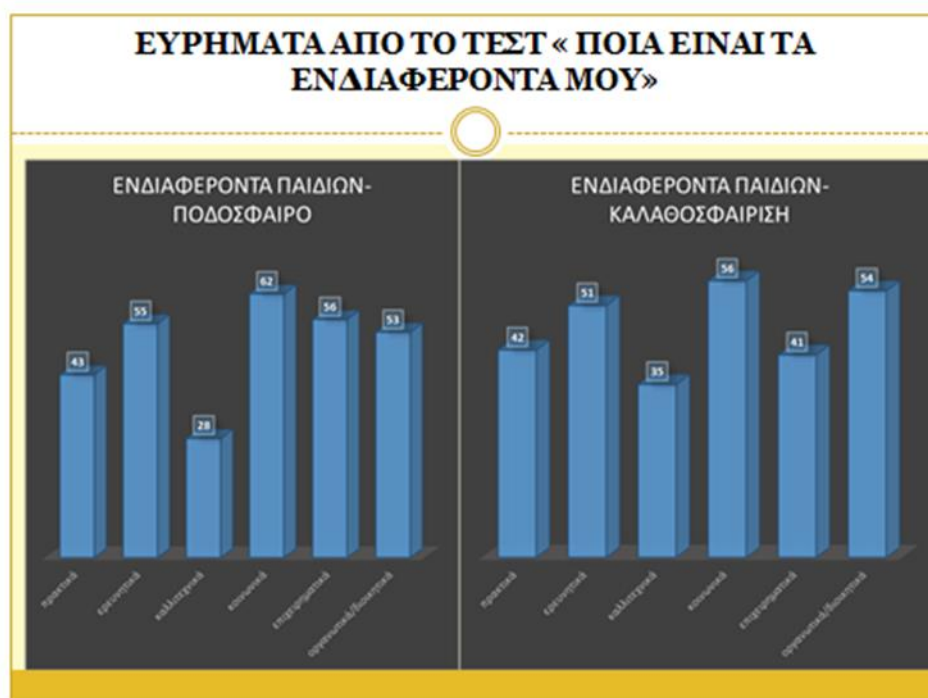
Γράφημα 10: Αποδοχή εαυτού και άλλων-Καλαθοσφαίριση

Από το τεστ «Ποια είναι τα ενδιαφέροντά μου» προέκυψαν τα ακόλουθα: Τα ενδιαφέροντα των παιδιών του ποδοσφαίρου με ικανοποιητικό άθροισμα 21 έως 30 είναι τα εξής:

Πρακτικά 43, Ερευνητικά 55, Καλλιτεχνικά 28, Κοινωνικά 62, Επιχειρηματικά 56, Οργανωτικά/Διοικητικά 53.

Τα ενδιαφέροντα των παιδιών της καλαθοσφαίρισης με ικανοποιητικό άθροισμα από 21 έως 30 είναι τα εξής:

Πρακτικά 42, Ερευνητικά 51, Καλλιτεχνικά 35, Κοινωνικά 56, Επιχειρηματικά 41, Οργανωτικά/ Διοικητικά 54.

Γράφημα 11: Ενδιαφέροντα παιδιών-Ποδόσφαιρο

Γράφημα 12: Ενδιαφέροντα παιδιών-Καλαθοσφαίριση

Από τις απαντήσεις των υπευθύνων γυμναστών – προπονητών συγκεντρώθηκαν οι παρακάτω πληροφορίες:

Απάντησαν 10 άνδρες, εκ των οποίων 2 (ένας ηλικίας 30-35 ετών και ένας 40-45) ασχολούνται με την καλαθοσφαίριση και 8 με το ποδόσφαιρο (ένας ηλικίας 25-30, ένας ηλικίας 35-40, πέντε ηλικίας 40-45 και ένας ηλικίας 45-50).

Κατάλληλη ηλικία για ενασχόληση με την άθληση θεωρούν από τα 4 έως τα 8 πρώτα έτη της ζωής μας.

Κίνητρό τους είναι η αγάπη για τον αθλητισμό και τα παιδιά, η χαρά της μετάδοσης γνώσεων και της διαμόρφωσης σωστών χαρακτήρων καθώς και το γεγονός ότι κάποιοι είχαν ξεκινήσει από μικρή ηλικία τον αθλητισμό ή είχαν υπάρξει επαγγελματίες ποδοσφαιριστές.

Γυμνάζουν κάθε χρόνο από 30 έως 100 παιδιά κατά τμήματα των 15 έως 20 παιδιών.

Η άθληση γίνεται σε εξωτερικούς αλλά και σε εσωτερικούς χώρους.

Στις ομάδες τους υπάρχουν παιδιά που ξεχωρίζουν με το ταλέντο τους.

Ταλαντούχο στο μπάσκετ θεωρούν εκείνο το παιδί που έχει άνεση με τη μπάλα, έχει επαφή με το καλάθι, είναι γρήγορο, έξυπνο και ψηλό. Στο ποδόσφαιρο, από τον τρόπο που αντιλαμβάνεται και εκτελεί τις ασκήσεις, αντιλαμβάνεται καλύτερα από τα άλλα παιδιά τις ανάγκες του αθλήματος και ανταπεξέρχεται στις απαιτήσεις του αθλήματος, διαθέτει ψυχικά και αθλητικά προσόντα, έχει τεχνικά στοιχεία, ψυχική και νοητική ικανότητα.

Προσεγγίζουν με ενδιαφέρον ένα ταλαντούχο παιδί, του μιλούν για τις ικανότητές του, του δίνουν επιπλέον κίνητρα προπόνησης και ασκήσεις που κεντρίζουν το ενδιαφέρον του για να δουλέψει παραπάνω και να βάλει υψηλούς στόχους, το προτρέπουν να έχει ταπεινότητα και να δουλεύει πολύ.

Ενημερώνουν προσωπικά τους γονείς για τις δυνατότητες του παιδιού τους, προσπαθούν να βρίσκονται σε συνεχή επικοινωνία μαζί τους, έτσι ώστε να καλύπτουν τις ανάγκες της άθλησης χωρίς να επηρεάζεται αρνητικά η σχολική ζωή και επίδοση του παιδιού, λαμβάνοντας υπόψη και την ηλικία και την προσωπικότητά του.

Για τα ταλαντούχα παιδιά εκτός από τα βασικά του κάθε αθλήματος – μαζί με τα άλλα παιδιά- γίνεται και ξεχωριστή ατομική προπόνηση που έχει ως βάση τη βελτίωση της ατομικής τεχνικής, της ενδυνάμωσης και της ταχυδύναμης. Δίνεται έμφαση στον τομέα που το παιδί ξεχωρίζει. Και συνήθως εκπαιδεύονται και με αθλητές μεγαλύτερης ηλικίας.

Τα κίνητρα για την καλλιέργεια και την ανάδειξη του ταλέντου του κάθε παιδιού έρχονται μέσα από την προπόνηση και τη συμμετοχή στα παιχνίδια, από την ενθάρρυνση, από τη διάκριση και από την ενημέρωση για τη μελλοντική του ευημερία. Τα ταλαντούχα παιδιά οι εκπαιδευτές προσπαθούν να τα έχουν σε εγρήγορση και τα παρακινούν να ξεπερνούν τα όριά τους. Τους τονίζουν την αξία τους και εμπλουτίζουν τις προπονήσεις και τις τεχνικές ενδυνάμωσης της φυσικής τους κατάστασης, για να κινούν το ενδιαφέρον τους.

Διαφορά εκγύμνασης ανάμεσα στα ταλαντούχα αγόρια και στα ταλαντούχα κορίτσια δεν υπάρχει στην καλαθοσφαίριση. Στο ποδόσφαιρο υπάρχει μικρότερη πίεση στα κορίτσια μέχρι την ηλικία των 12 ετών.

Οι τρεις από αυτούς που απάντησαν δηλώνουν ότι ασχολούνται με την ενεύρεση ταλέντων στα σχολεία και οι άλλοι επτά όχι.

Οι έξι δηλώνουν ότι συνεργάζονται και οι τέσσερις ότι δε συνεργάζονται με άλλους

φορείς στην ανεύρεση και στην εκπαίδευση ταλέντων.

Οι επτά στους δέκα δηλώνουν πως η Πολιτεία δεν τους βοηθάει καθόλου και με

κανέναν τρόπο. Μόνο ένας δηλώνει πως η Πολιτεία βοηθάει με την παροχή γηπεδικών εγκαταστάσεων και δύο ότι βοηθιούνται μέσω του ΟΠΑΠ, με τον οποίο συνεργάζεται ο Σύλλογός τους (Α.Ο. Τριγλία Ραφήνας).

Στην ερώτηση «**Τι άλλο θέλετε να προσθέσετε;**»

Ένας πρόσθεσε τα εξής: «Επειδή αναφερόμαστε σε παιδιά, προσθέτω ότι είναι πολύ δύσκολη η δουλειά του προπονητή μικρών ηλικιών και γι' αυτό οι σύλλογοι θα πρέπει να ρίξουν περισσότερο βάρος σ' αυτές τις ηλικίες.». Άλλος: «Ελπίζω κάποιος να διαβάσει και ν' ασχοληθεί πραγματικά με την εργασία σας.» Ένας άλλος: «Το ποδόσφαιρο στα μικρά ηλικιακά τμήματα πρέπει να είναι χαρά, να μην επιδιώκουμε τη νίκη και οι γονείς να μένουν μακριά απ' τα παιδιά και να μην προσπαθούν να τα επηρεάζουν στα παιχνίδια ή στις προπονήσεις με τις φωνές τους από την κερκίδα.». Και ένας τέταρτος εκπαιδευτής σημειώνει «Η ενασχόληση με τις ακαδημίες βοηθάει και τους ίδιους τους προπονητές να αναζωογονούνται και να πλάθουν εκτός από αθλητές και ανθρώπους με αρχές για την κοινωνία.»

Συμπεράσματα- Συζήτηση

Σταχυολογώντας τα αποτελέσματα της έρευνας καταλήγουμε στα εξής **συμπεράσματα:**

Τα ευρήματά μας δείχνουν ότι στη χώρα μας τα παιδιά και οι έφηβοι με ταλέντο στον αθλητισμό εκπαιδεύονται με συστηματικό τρόπο και για πολλά έτη, κυρίως με πρωτοβουλία των γονιών τους και των αθλητικών συλλόγων που ανήκουν. Αντίθετα,

στη δημόσια εκπαίδευση τα χαρισματικά παιδιά σπάνια αναγνωρίζονται και εκπαιδεύονται κατάλληλα.

Τα παιδιά στην πλειονότητά τους αποδέχονται ισόρροπα τον εαυτό τους και τους άλλους. Τα ενδιαφέροντά τους είναι πρωτίστως κοινωνικά και έπονται τα ερευνητικά, τα επιχειρηματικά, τα οργανωτικά/διοικητικά, τα πρακτικά και τα καλλιτεχνικά.

Από τις απαντήσεις των παιδιών φάνηκε ότι όσα αθλούνται στο ποδόσφαιρο διαθέτουν πολύ υψηλό επίπεδο στις ακόλουθες πλευρές της νοημοσύνης: Διαπροσωπική, Μουσική και Κινησθητική και έπονται η Ενδοπροσωπική, η Χωροταξική, η Φυσιολατρική, η Γλωσσική και η Λογικομαθηματική.

Από τις απαντήσεις των παιδιών φάνηκε ότι όσα αθλούνται στην καλαθοσφαίριση διαθέτουν πολύ υψηλό επίπεδο στις ακόλουθες πλευρές της νοημοσύνης: Διαπροσωπική, Μουσική και Κινησθητική και έπονται η Χωροταξική, η Λογικομαθηματική, η Ενδοπροσωπική, η Γλωσσική και η Φυσιολατρική.

Οι εκπαιδευτές των αθλητών είναι ευαισθητοποιημένα και φιλόδοξα άτομα, τα οποία μπορούν να ανιχνεύσουν το ταλέντο ενός παιδιού, να το προσεγγίσουν δίνοντάς του κίνητρα και να το εκπαιδεύσουν. Επίσης, βρίσκονται σε συνεχή επικοινωνία με τους γονείς και ενδιαφέρονται για τη συνολική πρόοδο και εξέλιξη των παιδιών που αναλαμβάνουν.

Εν κατακλείδι, τα αποτελέσματα που ανέκυψαν από την έρευνα φανερώνουν ότι το ταλέντο και η χαρισματικότητα του κάθε παιδιού-αθλητή σχετίζονται άμεσα με την εκτίμηση που τρέφει για τον εαυτό του και τους άλλους, το ποσοστό που διαθέτει καθεμιά από τις πολλαπλές νοημοσύνες καθώς και τις ομάδες ενδιαφερόντων του. Τα παιδιά που ασχολούνται με τα συγκεκριμένα αθλήματα προέρχονται από όλα τα κοινωνικά στρώματα. Όσα προέρχονται από τα μεσαία και ανώτερα κοινωνικά στρώματα έχουν τη δυνατότητα να καλλιεργήσουν την κλίση τους στον αθλητισμό στις ακαδημίες με συστηματική εκπαίδευση, ενώ όσα προέρχονται από τα κατώτερα κοινωνικά στρώματα δε μπορούν, λόγω δυσχερούς οικονομικής κατάστασης. Και αυτό συμβαίνει διότι η δημόσια εκπαίδευση δε δίνει ευκαιρίες στα παιδιά με ιδιαίτερες ικανότητες και χαρισματικότητα να καλλιεργήσουν και να αναπτύξουν το ταλέντο τους. Εξάλλου, όπως επισημαίνει και ο Richards(1999), εκτός από τους παράγοντες που έχουν σχέση με την επιστημονική υποστήριξη που παρέχουν στους ταλαντούχους αθλητές οι προπονητές, υπάρχουν και οι υπόλοιποι που έχουν σχέση με τη γενικότερη υποδομή του συστήματος.

Οι αδελφοί Vieira (2001) σημειώνουν ότι η οικογένεια αποτελεί τον κρισιμότερο παράγοντα για τον τερματισμό ή όχι της εξέλιξης των ταλέντων. Οι οικογένειες που έχουν την οικονομική δυνατότητα, γίνονται αρωγοί στην εξέλιξη των παιδιών τους ως ταλέντα. Οι άλλες, όχι. Και όλη αυτή η κατάσταση είναι απόρροια του συστήματος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Bompa, T.O. (1994). *Theory & Methodology of training; The key to Athletic performance*. Dubuque, IA: Kendall/ Hunt Publishing Company.
- Cahill, B.R., Pearl, A.J.(1993). *Intensive participation in children's sports*. Champaign, IL; Human Kinetics.
- Helsen, W.F., Hodges, N.J., Van Winckel, J., Starkes, J.L.(2000). The roles of talent, physical precocity and practice in the development of soccer expertise. *Journal of Sport Sciences*, 18, 727-736.
- Liddel, H. & Scott, R. (2013). *Λεξικόν της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας*. Αθήνα: Πελεκάνος.
- Malina, R.M.,(1997). *Talent Identification & Selection in Sport*. Spotlight, Spring.
- Matveyev(Matveev), L.P. (1981). *Fundamentals of sports Training*. Moscow: Progress Publishers.
- Petrola, E.(1992). Talent identification. *New studies in Athletics*. London, 7 (3),7.
- Reilly, T., Bangsbo, J., Franks, A.(2000). *Anthropometric & physiological predispositions for elite soccer*. *Journal of Sport Sciences*, 18, 669-683.
- Richards, R.,(1999). *Talent identification & Development*. ASCTA Convention 1999.
- Vieira, L.F., Vieira, J.L.(2001). *The drop out process of athletic talents in the Parana State*. Proceedings of the 10th World Congress of Sport Psychology. Skiathos.
- Weiller, I. (1974). *Der Agon in Mythos*. Darmstadt.
- Αρβανιτάκης, Α. (1995, 2η έκδ.). *Αγών – Ο αθλητισμός σαν βασική εκδήλωση του αρχαίου Ελληνικού Πολιτισμού*. Θεσσαλονίκη.
- Ευσταθίου, Τ. (1991). *Ένας αιώνας μπάσκετ*. Αθήνα: Αυτοέκδοση.
- Καζαντζάκης, Ν. (2009). *Αναφορά στον Γκρέκο*. Εκδόσεις Ελ. Καζαντζάκη, σελ. 168-169.
- Κατσικαδέλλης, Μ. (2010). *Το αθλητικό ταλέντο και πώς αξιοποιείται*. <http://www.acadimies.gr/site/new.php?aid=588&cid=19> Ανακτήθηκε: 1/8/2017.
- Κόλλιας Γ. Στ. (2005). *Το ποδόσφαιρο–Δεν αρκεί μόνο το ταλέντο*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Ματακιάς, Α. (2005). *Λεξικό Εννοιών*. Αθήνα: Πελεκάνος.
- Παπαδημητρίου, Κ. (1991, 4η έκδ.). *Γνωριμία με την Αρχαία Ελλάδα*. Αθήνα: Σμυρنيωτάκη.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

1. Το τεστ των Pierrette Boudreau (CSRDN) και Ginette Grenier (CSA) για τις πολλαπλές νοημοσύνες, μεταφρασμένο και προσαρμοσμένο από την κα Ιωάννα Ντίνου, υπεύθυνη ΠΕ β/θμιας Δ΄ Αθήνας.
2. Το τεστ ενδιαφερόντων του John Holland.
3. Το τεστ αποδοχής του εαυτού και των άλλων της κας Χρυσούλας Κοσμίδου.